

รายงาน
การศึกษาผลกระทบต่อการให้บริการของเภสัชกร
และการหาแนวทางในการแก้ปัญหาการจัดการบริการสุขภาพ
ในภาวะวิกฤติ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

โดย

ภญ.ปาริฉัตร อุทัยพันธ์
ภญ.อรุณทัย เดอรามันท์
ภญ.เบญจวรรณ พูนธนานิวัฒน์กุล
ทพ.ญ.สลิล กาจกำแหง

เอกสารฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง การจัดการระบบบริการสุขภาพในภาวะวิกฤติ
3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
โดยสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข

คำนำ

ภาวะวิกฤติซึ่งเกิดจากความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ส่งผลกระทบต่อระบบบริการสุขภาพเป็นอย่างมาก มีกิจกรรมหลายอย่างในระบบบริการสุขภาพที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงไป เช่น ไม่สามารถปฏิบัติงานส่งเสริมสุขภาพเชิงรุกได้อย่างเต็มที่ การปฏิบัติงานส่งเสริมและป้องกันโรคในชุมชนต้องยุติหรือลดลงทั้งในส่วนของโรงพยาบาลและสถานีนอามัย ทำให้บุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลต้องรับภาระในการให้บริการมากขึ้น บุคลากรทางสาธารณสุขหลายคนมีการลาออกหรือย้ายออกนอกพื้นที่ รวมทั้งบุคลากรที่ยังคงต้องอยู่ในพื้นที่ต่อไป ก็ขาดขวัญกำลังใจ มีความเสี่ยงในชีวิตสูงขึ้นและภาระงานที่หนักมากขึ้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อระบบบริการด้านสุขภาพเป็นอย่างสูง

การศึกษารั้วนี้ เป็นส่วนหนึ่งของโครงการศึกษาวิจัย เรื่อง การจัดการระบบบริการสุขภาพในภาวะวิกฤติ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยสถาบันวิจัยระบบสุขภาพภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ดำเนินการ เพื่อให้ได้ข้อมูลนำมาสู่การแก้ปัญหามารจัดการระบบบริการสุขภาพดังกล่าวอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องในที่สุด

บทคัดย่อ

การศึกษาผลกระทบต่อบริการสุขภาพในภาวะวิกฤติ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive study) ของผลกระทบจากภาวะวิกฤติต่อการให้บริการของเภสัชกรในสถานบริการ เพื่อหาแนวทางการจัดบริการสุขภาพในภาวะวิกฤติ ซึ่งสถานบริการที่ทำการศึกษประกอบด้วย โรงพยาบาลศูนย์ 1 แห่ง โรงพยาบาลทั่วไป 4 แห่ง โรงพยาบาลชุมชน 27 แห่ง และหน่วยบริการสาธารณสุขอื่นๆ 2 แห่ง เก็บข้อมูลจากการใช้แบบสอบถามและได้รับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ร้อยละ 39.0

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่สมัครใจมาปฏิบัติราชการ ร้อยละ 67.2 สืบเนื่องมาจากมีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จากเหตุการณ์ความไม่สงบนี้ส่งผลกระทบต่อความรู้สึกของประชาชนเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะด้านความรู้สึกไม่ปลอดภัย ร้อยละ 90.6 ด้านความกังวลใจของบุคคลในครอบครัว ร้อยละ 75.0 และการดำเนินชีวิตประจำวัน ร้อยละ 75.0 ถึงแม้ภาครัฐจะเข้ามาดูแลและมีมาตรการต่างๆ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัยแก่ประชาชน แต่ส่วนใหญ่คิดเห็นว่ายังไม่เพียงพอถึง ร้อยละ 64.1 บางส่วนคิดว่าเพียงพอ แต่ไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ ร้อยละ 28.1 นอกจากการสร้างความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัยแล้ว ทางภาครัฐยังสร้างขวัญและกำลังใจในพื้นที่โดยการจัดสรรเงินตอบแทนพิเศษในพื้นที่เสี่ยงภัยให้แก่บุคลากร แต่ก็ยังไม่สามารถสร้างความเชื่อมั่นให้แก่บุคลากรได้ เพราะส่วนใหญ่คิดว่าไม่มั่นใจที่จะได้รับค่าตอบแทนและเงินสวัสดิการตามที่แจ้ง ร้อยละ 48.4 ซึ่งบุคลากรบางส่วนคิดเห็นว่าเหมาะสมแล้ว ร้อยละ 26.6

สำหรับผลกระทบต่อระบบบริการสุขภาพ พบว่า มีผลทั้งผู้ปฏิบัติงานและผู้มารับบริการ โดยส่วนใหญ่คิดว่า คุณภาพการให้บริการเหมือนเดิม ร้อยละ 62.5 มีบางส่วนคิดว่าคุณภาพต่ำลง ร้อยละ 29.7 สืบเนื่องมาจากกิจกรรมบางอย่างที่เป็นเชิงรุกและอยู่ในแผนปฏิบัติงานต้องมีการยกเลิก เนื่องจากความไม่ปลอดภัยในชีวิต และบุคลากรบางส่วนมีการย้ายออก ทำให้โรงพยาบาลบางแห่งขาดบุคลากรในการทำงาน จากจุดนี้ทำให้ส่งผลกระทบต่อผู้มารับบริการด้วยทำให้เกิดปัญหาด้านต่างๆตามมา ทำให้ประชาชนได้รับบริการไม่ทั่วถึงจากการขาดแคลนบุคลากร ร้อยละ 50.0 การเข้าถึงบริการของประชาชนจะลดลง สืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงเวลาเปิด-ปิดการให้บริการ ร้อยละ 42.2 ประชาชนขาดการเอาใจใส่ต่อการมารับบริการด้านสาธารณสุขหรือการดูแลสุขภาพตนเอง ร้อยละ 34.4 และมีการปรับลดกิจกรรมการให้บริการบางอย่าง ร้อยละ 31.3

เมื่อศึกษาถึงความต้องการที่จะอยู่ปฏิบัติงานใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของบุคลากรพบว่า ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่จะปฏิบัติงานต่อ ร้อยละ 71.9 สืบเนื่องมาจากมีภูมิคุ้นเคยเดิมอยู่ในพื้นที่ มีเพียงบางส่วนที่มีความต้องการย้ายหรือออกนอกพื้นที่ ร้อยละ 23.4 เหตุผลส่วนใหญ่มาจากเรื่องส่วนตัว ไม่เกี่ยวกับปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ แต่ทั้งนี้ถ้าเหตุการณ์ยิ่งทวีความรุนแรงขึ้นก็อาจเป็นเหตุผลในการตัดสินใจใหม่ได้ ซึ่งรัฐบาลควรเข้ามาแก้ไขปัญหาอย่างเร่งด่วน เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรให้ดีขึ้น ส่วนใหญ่ต้องการให้ทางภาครัฐเข้ามาแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ในหลายๆด้าน ทั้งทางด้านความมั่นคงปลอดภัย ร้อยละ 87.5 ด้านเศรษฐกิจ ร้อยละ 81.3 ด้านการศึกษา ร้อยละ 75.0 ด้านสังคม ร้อยละ 68.8 และด้านข้อมูลข่าวสารที่เป็นจริง ร้อยละ 68.8

จะเห็นได้ว่า ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากภาวะวิกฤติ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ในครั้งนี้นั้นส่งผลกระทบเป็นอย่างมากต่อระบบสุขภาพ ฉะนั้นทางภาครัฐควรเร่งแก้ไขปัญหาความไม่สงบสุขให้กลับมาเป็นปกติสุขเหมือนเดิม เพื่อให้คุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ดีขึ้น ซึ่งในขณะที่ยังอยู่ในระหว่างการแก้ปัญหานี้ควรสร้างขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากรและประชาชนในพื้นที่ได้รับอย่างพอเพียงและเหมาะสมต่อไป

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	1
บทคัดย่อ	2
สารบัญ	4
สารบัญตาราง	5
บทที่ 1 : บทนำ	6
บทที่ 2 : วิธีการศึกษา	10
บทที่ 3 : ผลการศึกษา	11
บทที่ 4 : สรุป วิจัยรณ์ และเสนอแนะ	20
ภาคผนวก : แบบสอบถาม	24

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 แสดงจำนวนหน่วยบริการสาธารณสุขภาครัฐ ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้	11
ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละโดยจำแนกตามข้อมูลทั่วไป	12
ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละแรงจูงใจและสิ่งสนับสนุนที่ ทำให้มาปฏิบัติงานใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้	14
ตารางที่ 4 แสดงจำนวนและร้อยละผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบ	14
ตารางที่ 5 แสดงจำนวนและร้อยละความคิดเห็นต่อมาตรการทางด้าน ความปลอดภัยที่ทางราชการดำเนินการ	15
ตารางที่ 6 แสดงจำนวนและร้อยละความคิดเห็นต่อการจัดสรร เงินค่าตอบแทนแก่บุคลากร	15
ตารางที่ 7 แสดงจำนวนและร้อยละปัญหาที่เกิดขึ้นต่อผู้มารับบริการ	16
ตารางที่ 8 แสดงจำนวนและร้อยละปัญหาที่เกิดขึ้นต่อผู้ปฏิบัติงาน	17
ตารางที่ 9 แสดงจำนวนและร้อยละความคิดเห็นต่อผลกระทบด้านคุณภาพ การให้บริการสุขภาพ	17
ตารางที่ 10 แสดงจำนวนและร้อยละความคิดเห็นต่อผลกระทบต่อ ความต้องการพัฒนาตนเองด้านการศึกษาของบุคลากร	18
ตารางที่ 11 แสดงจำนวนและร้อยละความต้องการการปฏิบัติงานของบุคลากร	19
ตารางที่ 12 แสดงจำนวนและร้อยละความต้องการให้รัฐแก้ปัญหา ความไม่สงบในด้านต่างๆ	19

บทที่ 1

บทนำ

นับตั้งแต่เหตุการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่วันที่ 4 มกราคม 2547 เป็นต้นมา ซึ่งมีคนร้ายลอบวางเพลิง เผาโรงเรียน 20 แห่งในจังหวัดนราธิวาส นำกำลังพร้อมอาวุธ ประมาณ 100 คน บุกปล้นปืนเอ็ม 16 จำนวนกว่า 300 กระบอก จากค่ายทหารกรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ที่ อำเภอเจาะไอร้อง และมีทหารเสียชีวิตไป 4 ศพ ต่อจากนั้นมีการทำร้ายพระ เณร ตำรวจ และประชาชนทั้งไทยพุทธ และไทยมุสลิมได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตอย่างต่อเนื่อง จนเกิดเหตุการณ์ปะทะอย่างรุนแรงระหว่างทหารและผู้ก่อความไม่สงบในวันที่ 28 เมษายน 2547 ในพื้นที่ จังหวัดปัตตานี ยะลา และที่อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา มีการต่อสู้ระหว่างทหารและผู้ก่อความไม่สงบมีผู้เสียชีวิตมากกว่า 100 ศพ รวมทั้งเหตุการณ์ล่าสุดที่มีการประชุมประท้วงที่ สถานีตำรวจภูธรอำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส ซึ่งทางเจ้าหน้าที่ต้องใช้เวลานานในการสลายการประชุม และจากเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้มีผู้เสียชีวิต 87 ศพ หลังจากนั้นมาการทำร้าย เจ้าหน้าที่ของรัฐ และประชาชนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งก่อให้เกิดความหวาดกลัวไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินส่งผลให้วิถีการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่เปลี่ยนไปมาก ซึ่งสถานการณ์ความรุนแรงนี้ไม่มีแนวโน้มที่จะสงบ จับผู้ต้องหาได้น้อยมาก ไม่สามารถขยายผลได้ชัดเจน ซึ่งยังไม่อาจสร้างความเชื่อมั่นให้ประชาชนได้ นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อระบบบริการสุขภาพอย่างมาก โรงพยาบาลจำนวนมากต้องประสบกับปัญหาความขาดแคลนบุคลากร เนื่องจากมีการขอย้ายหรือลาออกจากพื้นที่ รวมทั้งกิจกรรมต่างๆของโรงพยาบาลก็ไม่สามารถดำเนินการบริการได้อย่างปกติ รวมทั้งสถานบริการระดับตำบลบางแห่งไม่สามารถเปิดให้บริการได้อย่างปกติ ส่งผลกระทบต่อประชาชนทั้งที่เจ็บป่วย และควรได้รับการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคตามปกติ เพื่อให้สามารถมีการแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องและเป็นระบบ จึงควรมีการศึกษาเพื่อประเมินสถานการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งในด้านระบบบริการสุขภาพ ผลกระทบในการทำงานของบุคลากรทางสาธารณสุขผลต่อการให้บริการแก่ประชาชน ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร อันจะนำไปสู่แนวทางการปรับแก้ปัญหามาตรจัดการระบบบริการสุขภาพของสังคมภายใต้วิกฤติปัจจุบัน และในอนาคต

วัตถุประสงค์หลัก

เพื่อศึกษาผลกระทบต่อการจัดบริการสุขภาพและการหาแนวทางในการแก้ปัญหาการจัดบริการสุขภาพในภาวะวิกฤติ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

วัตถุประสงค์เฉพาะ

1. เพื่อศึกษาแรงจูงใจและผลกระทบในการทำงานของเภสัชกร
2. เพื่อหาแนวทางการจัดบริการสุขภาพในภาวะวิกฤติ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

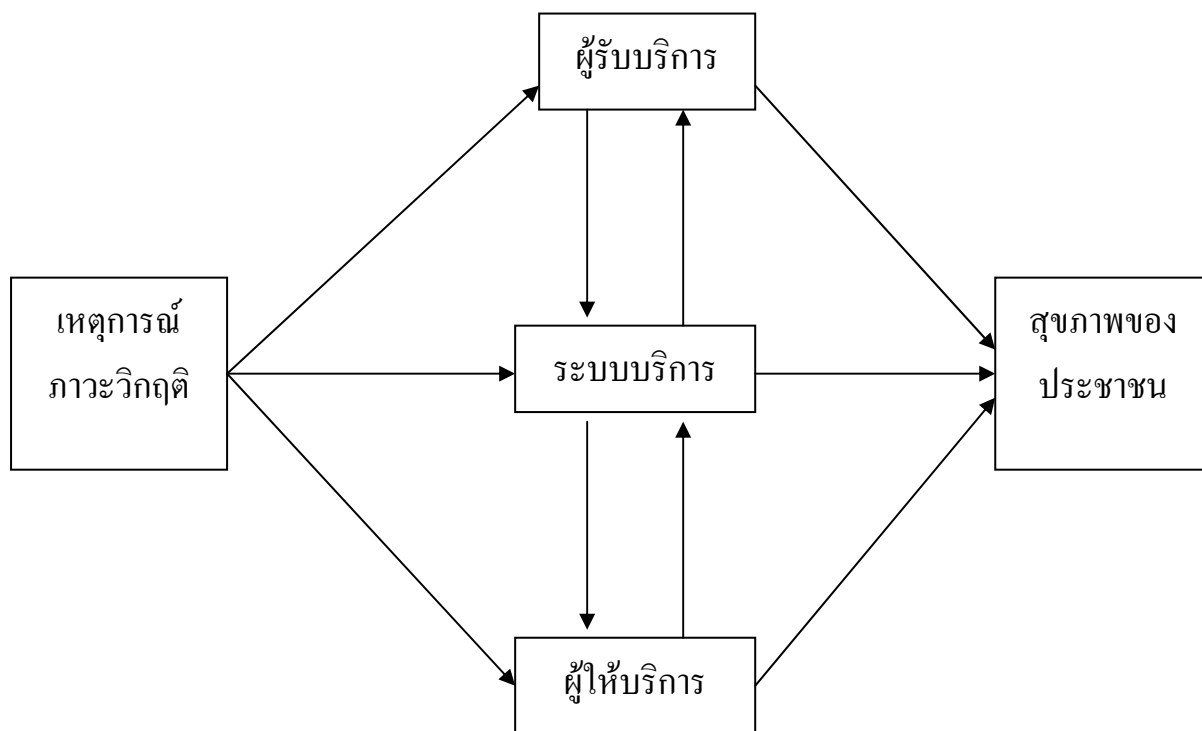
1. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปพัฒนาระบบบริการสุขภาพ
2. ประชาชนได้รับบริการสุขภาพภาครัฐที่มีคุณภาพและครอบคลุมมากขึ้น

นิยามศัพท์

1. จังหวัดชายแดนภาคใต้ หมายถึง จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส
2. เหตุการณ์ภาวะวิกฤติ หมายถึง เหตุการณ์ความไม่สงบในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเกิดขึ้นตั้งแต่มีการปล้นปืนจากค่ายทหารที่อำเภอเจาะไอร้อง จังหวัดนราธิวาส เมื่อวันที่ 4 มกราคม 2547 เป็นต้นมา ซึ่งจะมีเหตุการณ์ฆ่า ทำร้าย และวางระเบิดเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทหาร ประชาชนเป็นรายวัน อีกทั้งเผาทำลายสถานที่ราชการต่างๆ
3. ระบบบริการ หมายถึง ระบบบริการทางการแพทย์และสาธารณสุขของภาครัฐ ซึ่งให้บริการในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งในระดับโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป และสถานีนอนมัย หรือศูนย์สุขภาพชุมชน ซึ่งระบบบริการในระดับโรงพยาบาล ได้แก่
 - 3.1 ด้านการรักษาพยาบาล
 - 3.2 ด้านบริการทันตกรรม
 - 3.3 ด้านการส่งเสริมสุขภาพและควบคุมโรค
 - 3.4 ด้านการเยี่ยมบ้าน
 - 3.5 ด้านการนิเทศติดตาม
 - 3.6 ด้านการสนับสนุนบุคลากรแก่เครือข่าย
4. ผู้ให้บริการ หมายถึง ผู้ให้บริการทางการแพทย์และสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในระบบบริการของภาครัฐในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยบุคลากรในที่นี้ หมายถึง เฉพาะข้าราชการ พนักงานของรัฐ และลูกจ้างประจำ

5. ผู้รับบริการ หมายถึง ประชาชนที่เข้ารับบริการทางการแพทย์และสาธารณสุขจากระบบบริการของภาครัฐ ทั้งในด้านการรักษาพยาบาล การส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรคและการรับบริการทางการแพทย์อื่นๆ ทั้งที่มารับบริการเป็นผู้ป่วยนอกและผู้ป่วยใน
6. ผลกระทบด้านสุขภาพของประชาชน หมายถึง ผลกระทบในด้านความเจ็บป่วยทั้งทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งส่งผลให้ประชาชนต้องเข้ารับบริการสุขภาพ
7. หน่วยบริการ หมายถึง โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลชุมชน และหน่วยงานสาธารณสุขอื่นๆของภาครัฐ

กรอบแนวคิดในการศึกษา

บทที่ 2

วิธีการศึกษา

การศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive study) เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม
ระยะเวลาในการศึกษาระหว่างเดือนกรกฎาคม – กันยายน 2547

กลุ่มเป้าหมายในการศึกษา

1. การศึกษาสถานการณ์และปัญหาด้านการจัดระบบบริการสุขภาพ ทำการศึกษาเฉพาะระบบบริการสุขภาพภาคสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ทั้งระดับจังหวัด (โรงพยาบาลศูนย์ 1 แห่ง โรงพยาบาลทั่วไป 4 แห่ง) ระดับอำเภอ (โรงพยาบาลชุมชน 27 แห่ง) และหน่วยบริการสาธารณสุขอื่นๆ 2 แห่ง

2. การศึกษาแรงจูงใจและผลกระทบในการทำงานของเภสัชกร เป็นการศึกษาผลกระทบต่างๆ ที่มีต่อผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งในเรื่องขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ความต้องการในการพัฒนาตนเอง และสิ่งที่ต้องการให้ภาครัฐช่วยแก้ปัญหาในด้านต่างๆ

3. การศึกษาผลกระทบต่อการจัดบริการสุขภาพและแนวทางในการจัดบริการสุขภาพในภาวะวิกฤติ เป็นการศึกษาผลกระทบต่างๆ ที่มีต่อผู้รับบริการและผู้ให้บริการ รวมทั้งข้อเสนอแนะต่างๆ ที่เกี่ยวกับแนวทางการจัดบริการสุขภาพที่เหมาะสมภายใต้ภาวะวิกฤติ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

4. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เก็บข้อมูลผลกระทบต่อการจัดบริการสุขภาพและการหาแนวทางการจัดบริการสุขภาพด้วยแบบสอบถาม

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ

บทที่ 3

ผลการศึกษา

ผลจากการสำรวจความคิดเห็นกลุ่มเภสัชกรที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลทั่วไป 4 แห่ง โรงพยาบาลศูนย์ 1 แห่ง โรงพยาบาลชุมชน 27 แห่ง และหน่วยงานภาครัฐที่จัดให้มีบริการด้านสาธารณสุข 2 แห่งในจังหวัดยะลา ปัตตานีและนราธิวาส (ตารางที่ 1) โดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์และกำหนดระยะเวลาให้ส่งคืน ได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 64 ชุด ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ร้อยละ 39.0

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนหน่วยบริการสาธารณสุขภาครัฐใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

จังหวัด	รพศ. / รพท.	รพช.	หน่วยงานภาครัฐอื่นๆ
ยะลา	2	5	2
ปัตตานี	1	11	-
นราธิวาส	2	11	-
รวม	5	27	2

จากการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง ร้อยละ 62.5 อายุอยู่ระหว่าง 25-35 ปี ร้อยละ 75.0 สถานภาพโสด ร้อยละ 67.2 ปฏิบัติงานในจังหวัดยะลา ปัตตานี และ นราธิวาส ร้อยละ 40.6, 26.6 และ 32.8 ตามลำดับ ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลปัจจุบันต่ำกว่า 4 ปี ร้อยละ 50.0 ภูมิลำเนาเดิมเป็นคนในเขต 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ร้อยละ 71.9 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 92.2 ตำแหน่งระดับ 4 ร้อยละ 31.3 รายได้ประจำเฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 20,000 บาท ร้อยละ 60.9 รายได้จากการประกอบอาชีพเสริมต่ำกว่า 20,000 บาท ร้อยละ 82.8 ที่พักอาศัยตั้งอยู่ในเขตอำเภอที่ตั้งโรงพยาบาล ร้อยละ 79.7 (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละโดยจำแนกตามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน N=64 (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	40	62.5
หญิง	24	37.5
อายุ		
ต่ำกว่า 25 ปี	8	12.5
25 – 35 ปี	48	75.0
สูงกว่า 35 ปี	8	12.5
สถานภาพสมรส		
โสด	43	67.2
สมรส	21	32.8
ปฏิบัติงาน		
จังหวัดยะลา	26	40.6
จังหวัดปัตตานี	17	26.6
จังหวัดนราธิวาส	21	32.8
ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในสถานที่ปฏิบัติงานปัจจุบัน		
ต่ำกว่า 4 ปี	32	50.0
4 – 10 ปี	27	42.2
มากกว่า 10 ปี	5	7.8
ภูมิลำเนาเดิม		
ในเขต 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้	46	71.9
นอกเขต 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้	18	28.1
ระดับการศึกษาสูงสุด		
ปริญญาตรี	59	92.2
สูงกว่าปริญญาตรี	5	7.8

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน N=64 (คน)	ร้อยละ
ตำแหน่งการทำงาน		
ระดับ 3	10	15.6
ระดับ 4	20	31.3
ระดับ 5	13	20.3
ระดับ 6	9	14.0
ระดับ 7	12	18.8
รายได้ประจำเฉลี่ยต่อเดือน		
ต่ำกว่า 20,000 บาท	39	60.9
20,001 – 30,000 บาท	25	39.1
30,001 – 40,000 บาท	-	-
40,001 – 50,000 บาท	-	-
มากกว่า 50,000 บาท	-	-
รายได้จากการประกอบอาชีพเสริม		
ต่ำกว่า 20,000 บาท	53	82.8
20,001 – 30,000 บาท	5	7.8
30,001 – 40,000 บาท	3	4.7
40,001 – 50,000 บาท	1	1.6
มากกว่า 50,000 บาท	2	3.1
ที่พักอาศัยในระหว่างการทำงาน		
ในเขตอำเภอที่ตั้งโรงพยาบาล	51	79.7
นอกเขตอำเภอที่ตั้งโรงพยาบาล	13	20.3

ด้านแรงจูงใจและสิ่งสนับสนุนที่ทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามมาปฏิบัติงานใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า สมัครใจมาปฏิบัติราชการ ร้อยละ 67.2 จับฉลากหรือได้รับการจัดสรร ร้อยละ 20.3 ย้ายติดตามครอบครัว ร้อยละ 9.4 เลือกผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ร้อยละ 6.3 ได้รับการจัดสรรจากหน่วยงานที่มีการทำสัญญา ร้อยละ 6.3 อื่นๆ เช่น ได้รับคำสั่งย้ายมาปฏิบัติราชการ ไม่มีตำแหน่ง ใกล้เคียงมีตำแหน่งเดิม ร้อยละ 1.6

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละแรงจูงใจและสิ่งสนับสนุนที่ทำให้มาปฏิบัติงานใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ข้อมูล*	จำนวน N=64 (คน)	ร้อยละ
จับฉลากหรือได้รับการจัดสรร	13	20.3
เลือกผ่านทางคอมพิวเตอร์โดยระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต	4	6.3
ได้รับการจัดสรรจากหน่วยงานที่มีการทำสัญญา	4	6.3
สมัครใจมาปฏิบัติราชการ	43	67.2
ย้ายติดตามครอบครัว	6	9.4
อื่นๆ (คำสั่งย้ายมาปฏิบัติราชการ / ไม่มีตำแหน่ง / โกศลัมมิลาเนาเดิม)	1	1.6

* ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

จากเหตุการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ส่งผลกระทบต่อบุคลากรที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ คือ ในด้านความรู้สึกไม่ปลอดภัย ร้อยละ 90.6 ด้านความกังวลใจของบุคคลในครอบครัว ร้อยละ 75.0 ด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน ร้อยละ 75.0 ด้านฐานะและเศรษฐกิจ ร้อยละ 15.6 อื่นๆ ร้อยละ 1.6 (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนและร้อยละผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ข้อมูล*	จำนวน N=64 (คน)	ร้อยละ
ด้านความรู้สึกไม่ปลอดภัย	58	90.6
ด้านความกังวลใจของบุคคลในครอบครัว	48	75.0
ด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน	48	75.0
ด้านฐานะเศรษฐกิจ	10	15.6
อื่นๆ	1	1.6

* ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

การที่ภาครัฐมีการดำเนินมาตรการต่างๆทางด้านการลดภัยให้แก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ นั้น ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คิดว่า ไม่เพียงพอ ร้อยละ 64.1 เพียงพอแต่ไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ ร้อยละ 28.1 เพียงพอเหมาะสม ร้อยละ 7.8 (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนและร้อยละความคิดเห็นต่อมาตรการทางด้านการลดภัยที่ทางราชการดำเนินการใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ข้อมูล	จำนวน N=64 (คน)	ร้อยละ
เพียงพอเหมาะสม	5	7.8
เพียงพอแต่ไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่	18	28.1
ไม่เพียงพอ	41	64.1

ในเรื่องการจัดสรรเงินค่าตอบแทนจากภาครัฐให้กับบุคลากรในพื้นที่เสี่ยงภัย ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าการจัดสรรเงินค่าตอบแทนมีความเหมาะสม ร้อยละ 26.6 แต่มีผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คิดว่า ไม่มั่นใจว่าจะได้รับค่าตอบแทนและเงินสวัสดิการจากภาครัฐ ร้อยละ 48.4 ระยะเวลาที่ได้นานเกินไป ร้อยละ 18.8 ต้องสำรองเงินเป็นค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงานประจำ ร้อยละ 17.2 อื่นๆ ร้อยละ 20.3 (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนและร้อยละความคิดเห็นต่อการจัดสรรเงินค่าตอบแทนแก่บุคลากรใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ข้อมูล*	จำนวน N=64 (คน)	ร้อยละ
เหมาะสม	17	26.6
ระยะเวลาที่ได้นานเกินไป	12	18.8
ต้องสำรองเงินเป็นค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงานประจำ	11	17.2
ไม่มั่นใจว่าจะได้รับค่าตอบแทนและเงินสวัสดิการ จากภาครัฐ	31	48.4
อื่นๆ (ควรเพิ่มค่าตอบแทน)	13	20.3

* ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

สำหรับปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นต่อผู้มารับบริการ พบว่า ประชาชนได้รับการบริการไม่ทั่วถึงจากการขาดแคลนบุคลากร ร้อยละ 50.0 การเข้าถึงบริการของประชาชนจากปัญหาความไม่ปลอดภัยจึงกำหนดเวลาเปิด/ปิดการให้บริการ ร้อยละ 42.2 ประชาชนขาดการเอาใจใส่ต่อการมารับบริการและ/หรือการดูแลสุขภาพ ร้อยละ 34.4 ปัญหาการปรับลดกิจกรรมการให้บริการ ร้อยละ 31.3 อื่นๆ ร้อยละ 9.4 (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 แสดงจำนวนและร้อยละปัญหาที่เกิดขึ้นต่อผู้มารับบริการใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ข้อมูล*	จำนวน N=64 (คน)	ร้อยละ
การเข้าถึงบริการของประชาชนจากการกำหนดเวลาเปิด/ปิดการให้บริการ	27	42.2
ประชาชนได้รับการไม่ทั่วถึงจากการขาดแคลนบุคลากร	32	50.0
ปัญหาการปรับลดกิจกรรมการให้บริการ	20	31.3
ประชาชนขาดการเอาใจใส่ต่อการมารับบริการ/ การดูแลสุขภาพ	22	34.4
อื่นๆ (สถานบริการระดับต้นเปิดให้บริการเฉพาะ บางวัน/ญาติผู้ป่วยไม่กล้าเข้าผู้ป่วยที่โรงพยาบาล)	6	9.4

* ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

นอกจาก ปัญหาการบริการซึ่งให้กับผู้ป่วยแล้ว ทางด้านผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ให้บริการในหน่วยงานสาธารณสุขนั้น พบปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นเช่นกัน โดยพบว่า การปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนด ร้อยละ 56.3 เกิดความไม่สะดวกต่อการปฏิบัติงาน ร้อยละ 50.0 มีความกังวลใจในขณะปฏิบัติงาน ร้อยละ 43.8 มีผลกระทบต่อการพัฒนางานที่รับผิดชอบ ร้อยละ 42.2 ปริมาณงานที่เพิ่มขึ้น ร้อยละ 40.6 การปฏิบัติงานต้องเร่งรีบในแต่ละวัน ร้อยละ 34.4 เกิดความไม่เข้าใจกันระหว่างผู้บังคับบัญชาและ/หรือผู้ร่วมงาน ร้อยละ 18.8 อื่นๆ ร้อยละ 7.8 (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 แสดงจำนวนและร้อยละปัญหาที่เกิดขึ้นต่อผู้ปฏิบัติงานใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ข้อมูล*	จำนวน N=64 (คน)	ร้อยละ
ไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนด	36	56.3
การปฏิบัติงานต้องเร่งรีบในแต่ละวัน	22	34.4
เกิดความไม่เข้าใจกันระหว่างผู้บังคับบัญชา/ ผู้ร่วมงาน	12	18.8
ความกังวลใจในขณะปฏิบัติงาน	28	43.8
ความไม่สะดวกต่อการปฏิบัติงาน	32	50.0
ปริมาณงานที่เพิ่มขึ้น	26	40.6
การพัฒนางานที่รับผิดชอบ	27	42.2
อื่นๆ (งานไม่ต่อเนื่อง/กิจกรรมบางอย่างต้องลดลง)	5	7.8

* ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ในด้านคุณภาพของการให้บริการสุขภาพแก่ประชาชนที่มาใช้บริการ พบว่า ส่วนใหญ่คิดว่า
คุณภาพที่ให้บริการเหมือนเดิม ร้อยละ 62.5 คุณภาพต่ำลง ร้อยละ 29.7 คุณภาพดีขึ้น ร้อยละ
6.3 อื่นๆ ร้อยละ 1.5 (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 แสดงจำนวนและร้อยละความคิดเห็นต่อผลกระทบด้านคุณภาพการให้บริการสุขภาพ
ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ข้อมูล	จำนวน N=64 (คน)	ร้อยละ
คุณภาพเหมือนเดิม	40	62.5
คุณภาพดีขึ้น	4	6.3
คุณภาพต่ำลง	19	29.7
อื่นๆ (คุณภาพการให้บริการในโรงพยาบาลเหมือนเดิม แต่คุณภาพการให้บริการเชิงรุกต่ำลง)	1	1.6

ความต้องการพัฒนาตนเองด้านการศึกษาของบุคลากรใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ในภาวะวิกฤติเช่นนี้ พบว่า ส่วนใหญ่ต้องการศึกษาต่อ ร้อยละ 78.1 ไม่ต้องการศึกษาต่อ ร้อยละ 21.9 ซึ่งสาขาที่สนใจส่วนใหญ่เป็นด้านวิชาชีพ ร้อยละ 45.3 ด้านการบริหารจัดการ ร้อยละ 45.3 ด้านกฎหมาย ร้อยละ 10.9 ด้านการศึกษา ร้อยละ 7.8 และ อื่นๆ ร้อยละ 1.6

นอกจากนี้การศึกษาที่สนใจอาจเป็นรูปแบบการอบรมระยะสั้น โดยความสนใจของบุคลากรในการพัฒนาตนเองด้านการศึกษาที่เป็นความรู้หรือทักษะที่ต้องการพัฒนาระยะสั้นในเรื่องต่างๆ พบว่า ส่วนใหญ่สนใจทางด้านวิชาชีพ ร้อยละ 68.8 ด้านบริหารจัดการ ร้อยละ 39.1 ด้านกฎหมาย ร้อยละ 21.9 ด้านการศึกษา ร้อยละ 10.9 และอื่นๆ ร้อยละ 7.8 (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 แสดงจำนวนและร้อยละความคิดเห็นต่อผลกระทบต่อนความต้องการพัฒนาตนเองด้านการศึกษาของบุคลากรใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ข้อมูล	จำนวน N=64 (คน)	ร้อยละ
ผลกระทบต่อนความต้องการพัฒนาตนเองด้านการศึกษา		
ไม่ต้องการศึกษาต่อ	14	21.9
ต้องการศึกษาต่อ	50	78.1
อื่นๆ	0	0
การศึกษาที่สนใจ*		
ด้านวิชาชีพ	29	45.3
ด้านการบริหารจัดการ	29	45.3
ด้านการศึกษา	5	7.8
ด้านกฎหมาย	7	10.9
อื่นๆ (คอมพิวเตอรื)	1	1.6
ความรู้หรือทักษะที่ต้องการพัฒนาระยะสั้น*		
ด้านวิชาชีพ	44	68.8
ด้านการบริหารจัดการ	25	39.1
ด้านการศึกษา	7	10.9
ด้านกฎหมาย	14	21.9
อื่นๆ (คอมพิวเตอรื)	5	7.8

* ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

สำหรับความต้องการที่จะปฏิบัติงานใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ นั้น พบว่า ต้องการปฏิบัติงานต่อ ร้อยละ 71.9 ย้ายออกด้วยเหตุผลส่วนตัว ร้อยละ 10.9 ย้ายด้วยเหตุผลปัญหาความไม่สงบ ร้อยละ 7.8 ลาออก ร้อยละ 3.1 ลาศึกษาต่อด้วยเหตุผลปัญหาความไม่สงบ ร้อยละ 1.6 และอื่นๆ ร้อยละ 4.7 (ตารางที่ 11)

ตารางที่ 11 แสดงจำนวนและร้อยละความต้องการการปฏิบัติงานของบุคลากรใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ข้อมูล*	จำนวน N=64 (คน)	ร้อยละ
ปฏิบัติงานต่อ	46	71.9
ลาออก	2	3.1
ย้ายออกด้วยเหตุผลส่วนตัว	7	10.9
ย้ายด้วยเหตุผลปัญหาความไม่สงบ	5	7.8
ลาศึกษาต่อด้วยเหตุผลปัญหาความไม่สงบ	1	1.6
อื่นๆ (ปฏิบัติงานต่อ ถ้าสถานการณ์รุนแรงขึ้นก็อาจจะย้ายออก)	3	4.7

* ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

บุคลากรทางสาธารณสุขต้องการให้รัฐแก้ปัญหาความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในด้านความมั่นคงปลอดภัย ร้อยละ 87.5 ด้านเศรษฐกิจ ร้อยละ 81.3 ด้านการศึกษา ร้อยละ 75.0 ด้านสังคม ร้อยละ 68.8 ด้านข้อมูลข่าวสาร ร้อยละ 68.8 อื่นๆ ร้อยละ 6.3 (ตารางที่ 12)

ตารางที่ 12 แสดงจำนวนและร้อยละความต้องการให้รัฐแก้ปัญหาความไม่สงบในด้านต่างๆ ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ข้อมูล*	จำนวน N=64 (คน)	ร้อยละ
ด้านการศึกษา	48	75.0
ด้านเศรษฐกิจ	52	81.3
ด้านสังคม	44	68.8
ด้านความมั่นคงปลอดภัย	56	87.5
ด้านข้อมูลข่าวสาร	44	68.8
อื่นๆ (ศาสนา/ทุกอย่าง แต่ให้เป็นรูปธรรม)	4	6.3

* ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

บทที่ 4

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาผลกระทบต่อระบบการจัดบริการสุขภาพในภาวะวิกฤติ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive study) ของผลกระทบจากภาวะวิกฤติต่อการทำงานในการให้บริการของเภสัชกรในสถานบริการของภาครัฐ ประกอบด้วย โรงพยาบาลศูนย์ 1 แห่ง โรงพยาบาลทั่วไป 4 แห่ง โรงพยาบาลชุมชน 27 แห่ง และหน่วยงานภาครัฐที่จัดให้มีบริการด้านสาธารณสุข 2 แห่งในจังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส โดยศึกษาถึงแรงจูงใจในการทำงานของเภสัชกร เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และได้รับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม คิดเป็นร้อยละ 39.0

ผลการศึกษา พบว่า แรงจูงใจและสิ่งสนับสนุนที่ทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามมาปฏิบัติงานใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่สมัครใจมาปฏิบัติราชการ ร้อยละ 67.2 รองลงมา มาจากการจับฉลาก/ได้รับการจัดสรร ร้อยละ 20.3 ซึ่งจากข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาเดิมในเขต 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ร้อยละ 71.9 ซึ่งอาจเป็นเหตุผลหลักในการตัดสินใจมาทำงานใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

เหตุการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ส่งผลกระทบแก่เภสัชกรที่ปฏิบัติงานในพื้นที่เป็นอย่างมากในด้านต่างๆ ทั้งทางด้านความรู้สึกไม่ปลอดภัย ด้านความกังวลใจของบุคคลในครอบครัว ด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน คิดเป็นร้อยละ 90.6 , 75.0 และ 75.0 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่า ผลกระทบในด้านต่าง ๆ นั้น ส่วนใหญ่มุ่งไปทางด้านความรู้สึกหวาดกลัวและไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของตนเองและบุคคลในครอบครัว ซึ่งส่งผลให้วิถีการดำรงชีวิตประจำวันของตนเองเปลี่ยนไปอย่างมาก ซึ่งในปัจจุบันสถานการณ์ความรุนแรงไม่มีแนวโน้มที่จะสงบลง ทั้งที่ภาครัฐบาลได้เข้ามาแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง โดยมีมาตรการต่างๆ ออกมามากมาย เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชน แต่มาตรการด้านความปลอดภัยที่ทางราชการดำเนินการให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คิดว่ายังไม่เพียงพอถึง ร้อยละ 64.1 ที่คิดว่าเพียงพอ แต่ไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ คิดเป็นร้อยละ 28.1 และเพียงพอ คิดเป็น ร้อยละ 7.8 ซึ่งภาครัฐควรดำเนินการเพิ่มมาตรการด้านความปลอดภัยให้สูงขึ้น

ภาครัฐบาลได้มีการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยการจัดสรรเงินตอบแทนให้แก่บุคลากรในพื้นที่ ซึ่งส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ไม่น่าพอใจจะได้รับค่าตอบแทนและเงินสวัสดิการจากภาครัฐตามที่แจ้ง คิดเป็นร้อยละ 48.4 และเห็นว่า

ความเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 26.6 ซึ่งความรู้สึกไม่มั่นใจนั้น อาจสืบเนื่องมาจากต้องใช้ระยะเวลาในการรอรับคำตอบนานเกินไป (ร้อยละ 18.8)

จากเหตุการณ์ความไม่สงบนี้ส่งผลกระทบต่อระบบบริการสุขภาพเป็นอย่างมาก ซึ่งมีผลทั้งผู้ให้บริการและผู้มารับบริการโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า คุณภาพการให้บริการเหมือนเดิม ร้อยละ 62.5 คุณภาพต่ำลง ร้อยละ 29.7 โดยผู้ตอบแบบสอบถามมองว่าคุณภาพการให้บริการที่ต่ำลงนั้นมาจากการที่โรงพยาบาลให้บริการเชิงรุกลดลง ซึ่งตรงจุดนี้ถือเป็นผลกระทบต่อผู้ปฏิบัติงานด้วย จากแบบสอบถามพบว่าส่วนใหญ่ส่งผลทำให้การปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนด (ร้อยละ 56.3) และไม่สะดวกต่อการปฏิบัติงาน (ร้อยละ 50.0) เนื่องจากแผนของโรงพยาบาลในปัจจุบันจะเน้นการส่งเสริมสุขภาพมากกว่าการรักษา นั่นคือ เน้นการให้บริการเชิงรุกให้มากขึ้น ซึ่งในสถานการณ์เช่นนี้การไม่มั่นใจในความปลอดภัยของบุคลากรส่งผลกระทบต่อกิจกรรมเชิงรุกบางกิจกรรมต้องถูกยกเลิกไป ซึ่งสาเหตุนี้ส่งผลต่อผู้มารับบริการเช่นกัน โดยปัญหาส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้น คือ ประชาชนได้รับบริการไม่ทั่วถึงจากการขาดแคลนบุคลากร ร้อยละ 50.0 การเข้าถึงบริการของประชาชน ร้อยละ 42.2 ประชาชนขาดการเอาใจใส่ต่อการมารับบริการ/การดูแลสุขภาพ ร้อยละ 34.4 การปรับลดกิจกรรมการให้บริการ ร้อยละ 31.3

การพัฒนาตนเองด้านการศึกษาของเภสัชกรในภาวะวิกฤติเหล่านี้ พบว่า ส่วนใหญ่มีความสนใจในการศึกษาต่อ ร้อยละ 78.1 โดยสาขาที่สนใจส่วนใหญ่เป็นด้านวิชาชีพ เช่น เภสัชกรรมคลินิก และด้านการบริหารจัดการ เช่น บริหารเภสัชกรรมคิดเป็นร้อยละ 45.3 และ 45.3 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังต้องการพัฒนาความรู้หรือทักษะระยะสั้นด้วย ซึ่งส่วนใหญ่สนใจทางด้านวิชาชีพ เช่น ความรู้เรื่องยาใหม่ ร้อยละ 68.8 และด้านการบริหารจัดการ ร้อยละ 39.1

เนื่องจากในปัจจุบันเหตุการณ์ที่รุนแรงเกิดขึ้นทุกวันส่งผลกระทบในด้านต่างๆแก่ผู้ปฏิบัติงานใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นอย่างมากซึ่งส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจในการปฏิบัติงานต่อในพื้นที่เสี่ยงภัย จากการศึกษาพบว่า เภสัชกรส่วนใหญ่ยังคงคิดที่จะปฏิบัติงานต่อ คิดเป็นร้อยละ 71.9 และย้ายด้วยเหตุผลส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 10.9 ซึ่งอาจสืบเนื่องมาจากเภสัชกรที่ปฏิบัติงานใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นคนภูมิลำเนาเดิมอยู่ในพื้นที่นี้เป็นส่วนใหญ่จึงทำให้มีการตัดสินใจว่าจะปฏิบัติงานต่อใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป โดยรัฐบาลควรเร่งแก้ไขปัญหายาชายแดนภาคใต้อย่างเร่งด่วน ซึ่งสิ่งที่เภสัชกรต้องการให้รัฐบาลเข้ามาแก้ปัญหาความไม่สงบในภาคใต้พบว่าส่วนใหญ่ต้องการให้แก้ไขเรื่องความมั่นคงปลอดภัย ร้อยละ 87.5 ด้านเศรษฐกิจ ร้อยละ 81.3 ด้านการศึกษา ร้อยละ 75.0 ด้านสังคม ร้อยละ 68.8 ด้านข้อมูลข่าวสารที่เป็นจริง ร้อยละ 68.8 จะเห็นได้ว่าความต้องการในแต่ละด้านค่อนข้างใกล้เคียงกัน แสดงให้เห็นว่า การแก้ไขปัญหาคความไม่สงบในภาคใต้ควรแก้ไขอย่างเร่งด่วนในทุกๆด้าน เพื่อจะได้ไม่มีผลกระทบต่อประชาชนและระบบสุขภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการสร้างแรงจูงใจในการทำงานของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า โดยส่วนใหญ่ต้องการให้ทางรัฐบาลเพิ่มขวัญและกำลังใจในการทำงานให้แก่ผู้ปฏิบัติงานใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยการเพิ่มค่าตอบแทนหรือสวัสดิการต่างๆ ให้เพียงพอ และควรสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ปฏิบัติงานในเรื่องการรับค่าตอบแทนในพื้นที่เสี่ยงภัยด้วย นอกจากนี้ผู้ปฏิบัติงานต้องการขวัญและกำลังใจจากผู้บริหารระดับสูง อาจเป็นการมาตรวจเยี่ยมผู้ปฏิบัติงานใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้บุคลากรมีกำลังใจในการปฏิบัติงานมากขึ้น ข้อเสนอแนะรองลงมาคือ เรื่องความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยต้องการให้ทางรัฐบาลเข้ามาดูแลและสร้างความเชื่อมั่นในเรื่องความปลอดภัย เพื่อลดความหวาดระแวงในการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งอาจส่งผลต่อความเครียดของประชาชนได้

ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดบริการสุขภาพที่เหมาะสมกับ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในปัจจุบันกิจกรรมบางอย่างที่ต้องออกนอกสถานที่หรือดำเนินการในชุมชน เช่น การออกหน่วย หรือการลงตรวจพื้นที่ ต้องมีการงดเว้น สืบเนื่องมาจากเรื่องความไม่มั่นใจในความปลอดภัยในชีวิต ทำให้กิจกรรมเชิงรุกทำได้ยากขึ้น เพราะฉะนั้นระบบการให้บริการที่เหมาะสมกับสถานการณ์เช่นนี้ คือ การเน้นการให้บริการเชิงรับที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักดูแลสุขภาพของตนเองและครอบครัว เน้นในเรื่องการให้สุศึกษาและความรู้เกี่ยวกับโรค ซึ่งเป็นการตอบสนองนโยบายของทางภาครัฐที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพมากกว่าการรักษาสุขภาพ นอกจากนี้เพื่อให้เกิดความร่วมมือที่ดีจากประชาชนควรดึงผู้นำของชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม เช่น ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำศาสนา จะทำให้สามารถเข้าถึงประชาชนได้ง่ายขึ้น สำหรับกิจกรรมที่ดำเนินอยู่ในโรงพยาบาล ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าที่ปฏิบัติในปัจจุบันอยู่ในคุณภาพที่ดีเช่นเดิม แต่เหตุการณ์ความไม่สงบนี้จะส่งผลกระทบต่อจำนวนบุคลากรในโรงพยาบาล ทำให้จำนวนบุคลากรลดลง ไม่เพียงพอต่อภาระงาน เป็นการเพิ่มภาระงานให้แก่บุคลากรที่เหลืออยู่มากยิ่งขึ้น

สิ่งที่ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้ภาครัฐสนับสนุนหรือช่วยเหลือเพื่อให้อยู่ปฏิบัติงานในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนใหญ่มีข้อเสนอแนะในเรื่องความต้องการให้ทางภาครัฐรีบแก้ปัญหาความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เร็วที่สุด เพื่อให้คุณภาพชีวิตของประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ 3 จังหวัดนี้ดีขึ้น และมีชีวิตที่ปกติสุขเหมือนเดิม ซึ่งในขณะที่รัฐบาลยังแก้ปัญหาไม่ได้นั้นมีข้อเสนอแนะให้ทางรัฐเข้ามาดูแลและให้ขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน ทั้งในเรื่องของค่าตอบแทนพิเศษ และสวัสดิการต่างๆ ให้เหมาะสมกับพื้นที่และครอบคลุมทุกหน่วยงาน รวมทั้งสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชนในเรื่องความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน นอกจากนี้บางส่วนมีข้อเสนอแนะในการเพิ่มงบประมาณจากรัฐบาลในการสนับสนุนงานต่างๆ ในโรงพยาบาลให้มากขึ้น เช่น อุปกรณ์ในโรงพยาบาล บ้านพัก รวมทั้งเรื่องของการอบรมด้านวิชาการ หรือการศึกษาต่อ ส่วนในเรื่องการจัดสรรบุคลากร ควรจัดสรรบุคลากรที่ต้องการทำงานในพื้นที่ สัมครใจในการ

ทำงานเพื่อที่จะทำงานได้อย่างมีความสุข ผลงานออกมาอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ในสถานการณ์ความไม่สงบเช่นนี้ สิ่งที่ทางรัฐควรให้กับประชาชนได้ดีที่สุด คือ ความเชื่อมั่นในการแก้ปัญหาอย่างจริงจัง ขวัญและกำลังใจอย่างพอเพียงเพื่อให้ประชาชนในพื้นที่มีความสุขในการดำรงชีวิตมากขึ้น

ภาคผนวก

แบบสอบถาม
ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะแนวทางการจัดบริการสุขภาพ
ในภาวะวิกฤติ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

เรียน เกสัชกร, ทันตแพทย์ ที่ปฏิบัติงานในสถานบริการสาธารณสุข ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

แบบสอบถามชุดนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาผลกระทบต่อการจัดบริการสุขภาพและการหาแนวทางการจัดบริการสุขภาพในภาวะวิกฤติ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในกลุ่มเกสัชกร และทันตแพทย์ ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจังหวัด โรงพยาบาลชุมชนและหน่วยงานภาครัฐที่จัดให้มีบริการด้านสาธารณสุข ขอให้ท่านตอบแบบสอบถามตามสภาพและความคิดเห็นที่เป็นจริง เพื่อเป็นข้อมูลแก่ผู้บริหารระดับสูงต่อไป การนำเสนอผลจะเสนอเป็นภาพรวมเท่านั้นไม่มีผลใดๆ กับตัวท่าน

เมื่อตอบแบบสอบถามแล้ว กรุณาส่งคืนให้ผู้วิจัยทางไปรษณีย์ตามที่อยู่ด้านหลัง
ภายในวันที่ 20 สิงหาคม 2547

ขอขอบคุณในความร่วมมือมา ณ โอกาสนี้

คณะผู้วิจัย

ภญ.ปาริฉัตร อุตัยพันธ์

ภญ.อรุณทัย เดอรามันท์

ภญ.เบญจวรรณ พุณณานิวัฒน์กุล

ทพ.ญ.สลิล กาจก้าแหง

วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดยะลา

สนับสนุนการวิจัย โดย.... สถาบันวิจัยระบบสุขภาพ(สวรส.) ภาคใต้

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้มี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

ตอนที่ 2 แรงจูงใจและผลกระทบในการทำงาน

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะการสร้างแรงจูงใจและแนวทางการจัดบริการสุขภาพ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

1. เพศ ☐ 1). หญิง ☐ 2). ชาย
2. อายุ.....ปี.....เดือน
3. สถานที่ปฏิบัติงาน.....จังหวัด.....
4. ตำแหน่ง.....ระดับ.....
5. ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในสถานบริการสาธารณสุขแห่งนี้ปี.....เดือน
6. ภูมิลำเนาเดิมอำเภอ..... จังหวัด.....
7. สถานภาพสมรส ☐ 1). โสด
☐ 2). สมรส
☐ 3). หม้าย / หย่าร้าง
8. วุฒิการศึกษา ☐ 1).ปริญญาตรี สาขา.....สถาบัน.....
☐ 2).ปริญญาโท สาขา.....สถาบัน.....
☐ 3).ปริญญาเอก สาขา.....สถาบัน.....
☐ 4). อื่นๆ (ระบุ).....
9. รายได้ประจำ เดือน/เดือน (รวมเงินเดือน,เงินวิชาชีพ,เงินประจำตำแหน่ง,เงินค่าล่วงเวลา โดยไม่รวมเงินเลี้ยง
 ภัย)
☐ 1). น้อยกว่า 20,000 บาท
☐ 2). 20,001-30,000 บาท
☐ 3). 30,001-40,000 บาท
☐ 4). 40,001-50,000 บาท
☐ 5). มากกว่า 50,000 บาท
10. อาชีพอื่นนอกเหนือรับราชการหรือปฏิบัติงานประจำ
☐ 1). ไม่มี ☐ 2). มี (ระบุ).....
11. รายได้นอกเหนือรายได้ประจำ เดือน/เดือน
☐ 1). น้อยกว่า 20,000 บาท
☐ 2). 20,001-30,000 บาท
☐ 3). 30,001-40,000 บาท
☐ 4). 40,001-50,000 บาท
☐ 5). มากกว่า 50,000 บาท
12. ที่พักอาศัย ☐ 1). ในเขตอำเภอ ☐ 2). นอกเขตอำเภอ(ระบุ).....

2.

ตอนที่ 2 แรงจูงใจและผลกระทบในการทำงาน

1. แรงจูงใจและสิ่งสนับสนุนให้ท่านมาปฏิบัติงานที่ท่านทำปัจจุบัน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ 1). จั๊บลาก
- ☐ 2). เลือกว่านทางคอมพิวเตอรืโดยระบบเครื่อข่ายอินเตอรืเน็ต
- ☐ 3). ใต้รับการจั๊ตสรร จากหน่วยงำนที่ม่การทำสำัญญา
- ☐ 4). สม่ครใจมาปฏิบัติราชการ
- ☐ 5). ย้ายติดตามครอบครัว
- ☐ 6). อื่นๆ (ระบุ).....

2. จากเหตุการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีผลต่อท่านในด้านใดบ้าง

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ 1). ความรู้สึกไม่ปลอดภัย
- ☐ 2). ความกังวลใจของครอบครัว
- ☐ 3). วิธีการดำรงชีวิตประจำวัน
- ☐ 4). ฐานะทางเศรษฐกิจ
- ☐ 5). อื่นๆ (ระบุ).....

3. มาตรการทางด้านความปลอดภัยที่ทางจังหวัดของท่านดำเนินการ ท่านเห็นว่า

- ☐ 1). เพียงพอเหมาะสม
- ☐ 2). เพียงพอแต่ไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่
- ☐ 3). ไม่เพียงพอ
- ☐ 4). อื่นๆ (ระบุ).....

4. ความต้องการที่จะอยู่ปฏิบัติงานใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ท่านเห็นว่า

- ☐ 1). จะอยู่ปฏิบัติงานต่อ
- ☐ 2). ลาออก
- ☐ 3). ย้ายด้วยเหตุผลส่วนตัว
- ☐ 4). ย้ายด้วยเหตุผลปัญหาความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
- ☐ 5). ลาศึกษาต่อด้วยเหตุผลปัญหาความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
- ☐ 6). อื่นๆ (ระบุ).....

3.

5. สิ่งที่ท่านต้องการให้ภาครัฐแก้ปัญหาความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ 1). ด้านการศึกษา
- ☐ 2). ด้านเศรษฐกิจ
- ☐ 3). ด้านสังคม
- ☐ 4). ด้านความมั่นคงปลอดภัย
- ☐ 5). ด้านข้อมูลข่าวสาร
- ☐ 6). อื่นๆ(ระบุ).....

6. ลักษณะการได้รับค่าตอบแทนและเงินสวัสดิการอื่นๆ ท่านเห็นว่า (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ 1). เพียงพอเหมาะสม
- ☐ 2). ระยะเวลาได้รับนานเกินไป
- ☐ 3). ต้องสำรองเงินส่วนตัวเป็นค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงานเป็นประจำ
- ☐ 4). ไม่มั่นใจว่าจะได้รับค่าตอบแทนและเงินสวัสดิการอื่นๆ ตามที่แจ้ง
- ☐ 5). อื่นๆ (ระบุ).....

7. ผลกระทบด้านใดเป็นปัญหาสำคัญ ต่อผู้มารับบริการ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ 1). การเข้าถึงบริการของประชาชน (เช่น จากความไม่ปลอดภัยจึงกำหนดเวลาการเปิด-ปิด การให้บริการ)
- ☐ 2). ประชาชนได้รับบริการไม่ทั่วถึงจากการขาดแคลนบุคลากร
- ☐ 3). ปัญหาการปรับลดกิจกรรมการให้บริการของสถานพยาบาล
- ☐ 4). ประชาชนขาดการเอาใจใส่ต่อการมารับบริการด้านสาธารณสุขหรือการดูแลสุขภาพตนเอง
- ☐ 5). อื่นๆ (ระบุ).....

8. ผลกระทบด้านใดเป็นปัญหาสำคัญ ต่อผู้ปฏิบัติงาน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ 1). ปัญหาด้านการปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนด
- ☐ 2). ปัญหาการปฏิบัติงานต้องเร่งรีบในแต่ละวัน
- ☐ 3). ปัญหาความไม่เข้าใจกันระหว่างผู้ร่วมงานหรือผู้บังคับบัญชา
- ☐ 4). ปัญหาความกังวลใจระหว่างการปฏิบัติงาน
- ☐ 5). ปัญหาความไม่สะดวกต่อการปฏิบัติงาน
- ☐ 6). ปัญหาเรื่องปริมาณงานที่เพิ่มขึ้น
- ☐ 6). ปัญหาเรื่องการพัฒนางานที่รับผิดชอบ
- ☐ 7). อื่นๆ (ระบุ).....

4.

9. จากปัญหาความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ท่านเห็นว่าคุณภาพการให้บริการสุขภาพ

- ☐ 1). คุณภาพเหมือนเดิม
- ☐ 2). คุณภาพดีขึ้น
- ☐ 3). คุณภาพต่ำลง
- ☐ 4). อื่นๆ (ระบุ).....

10. ความต้องการต่อการพัฒนาตนเองด้านการศึกษาต่อ

- ☐ 1). ไม่ต้องการศึกษาต่อ (เหตุผล).....
- ☐ 2). ต้องการศึกษาต่อ
- ☐ 3). อื่นๆ (ระบุ).....

11. กรณีต้องการศึกษาต่อ มีความสนใจศึกษาต่อด้านใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ 1). ด้านวิชาชีพ สาขา (ระบุ).....
- ☐ 2). ด้านการบริหารจัดการ สาขา (ระบุ).....
- ☐ 3). ด้านการศึกษา สาขา (ระบุ).....
- ☐ 4). ด้านกฎหมาย สาขา (ระบุ).....
- ☐ 5). อื่นๆ (ระบุ).....

12. ความต้องการต่อการอบรมพัฒนาความรู้หรือทักษะระยะสั้น ด้านใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ 1). ด้านวิชาชีพ เรื่อง(ระบุ).....
- ☐ 2). ด้านการบริหารจัดการ เรื่อง(ระบุ).....
- ☐ 3). ด้านการศึกษา เรื่อง (ระบุ).....
- ☐ 4). ด้านกฎหมาย เรื่อง (ระบุ).....
- ☐ 5). อื่นๆ (ระบุ).....

5.

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะการสร้างความเข้มแข็งและแนวทางการจัดบริการสุขภาพ

1. แนวทางการสร้างความเข้มแข็งต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

.....

.....

.....

.....

.....

2. แนวทางการจัดบริการสุขภาพที่เหมาะสมภายใต้ภาวะวิกฤติ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

.....

.....

.....

.....

.....

3. สิ่งที่ท่านต้องการให้ภาครัฐสนับสนุนหรือช่วยเหลือเพื่ออยู่ปฏิบัติงานในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือตอบแบบสอบถามอย่างสูง